

Strål
säkerhets
myndigheten

Swedish Radiation Safety Authority

Strålsäkerhetsmyndigheten
granskar slutförvaret

→ **Kärnkraftsindustrin vill bygga ett slutförvar**

Den 16 mars 2011 lämnade Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) in sin ansökan om att få bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark i Östhammars kommun till Strålsäkerhetsmyndigheten. Förutom slutförvarsansökan lämnade SKB även in en kompletterad ansökan om att få bygga en inkapslingsanläggning i Oskarshamns kommun till myndigheten samt en ansökan för hela slutförvarssystemet till mark- och miljödomstolen.

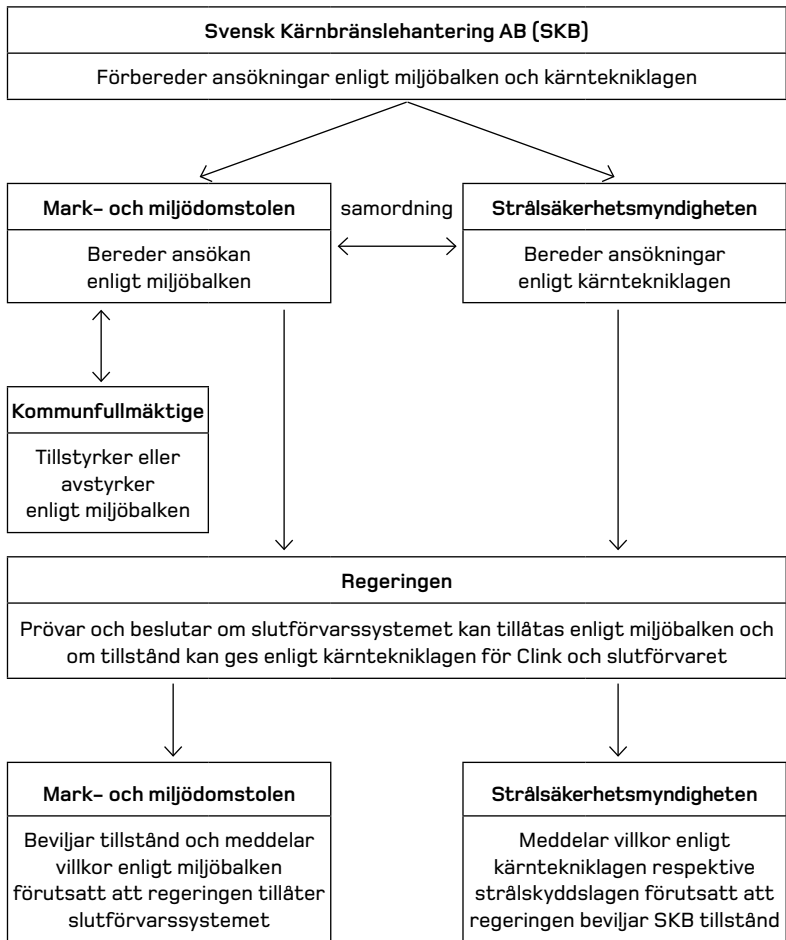
Det är regeringen som fattar beslut om SKB ska få tillstånd att bygga ett slutförvar eller inte. Regeringen prövar SKB:s ansökan mot miljöbalken och kärntekniklagen, men har först gett Strålsäkerhetsmyndigheten i uppdrag att pröva ansökan mot kärntekniklagen, och mark- och miljödomstolen i uppdrag att pröva ansökan mot miljöbalken. När myndigheten och domstolen har prövat SKB:s ansökan mot respektive lag, lämnar de sina yttranden till regeringen, som då inleder sin prövning. Skulle regeringen ge SKB tillstånd att bygga inkapslingsanläggningen och slutförvaret, ska också Oskarshamns respektive Östhammars kommun ta ställning innan slutligt besked kan ges till SKB.

→ **Strålsäkerhetsmyndigheten har länge följt frågan**

SKB ägs gemensamt av de svenska kärnkraftsföretagen och har deras uppdrag att ta hand om det använda kärnbränslet. SKB har i mer än 25 års tid arbetat med att utveckla en metod för slutförvar av använt kärnbränsle. Inom ramen för detta utvecklingsarbete har SKB bland annat redovisat ett antal preliminära säkerhetsredovisningar.

Sedan 1986 har SKB även vart tredje år upprättat ett program för sin forsknings- och utvecklingsverksamhet (Fud-program). Strålsäkerhetsmyndigheten och föregångarna Statens kärnkraftinspektion (SKI) och Statens strålskyddsinstitut (SSI) har genom åren utvärderat och granskat SKB:s preliminära säkerhetsredovisningar och Fud-program.

Genom granskningarna har myndigheterna kunnat följa och ha synpunkter på SKB:s arbete med att ta fram en strålsäker metod för

Figur 1. Processen för granskningen av slutförvarsansökningarna.

hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Myndigheterna har även följt och granskat SKB:s arbete med att undersöka och välja plats för slutförvaret samt SKB:s arbete med att ta fram preliminära säkerhetsanalyser.

Men det är först i samband med granskningen av tillståndsansökningarna som Strålsäkerhetsmyndigheten ska ta slutlig ställning. Efter genomförd granskning lämnar myndigheten en rekommendation till regeringen som fattar beslut i frågan.

→ En stegvis prövningsprocess

Även om myndigheten efter slutförd granskning skulle föreslå regeringen att bevilja SKB tillstånd för slutförvaret är processen inte avslutad. Att konstruera, uppföra och ta en kärnteknisk anläggning som slutförvaret i drift är processer som tar lång tid och genomförs stegvis. Det innebär att SKB kommer att behöva tillstånd från Strålsäkerhetsmyndigheten inför uppförandet av slutförvaret, inför provdrift, inför rutinmässig drift och inför avveckling och förslutning.

En stegvis prövning rekommenderas även av FN:s Internationella atomenergiorgan (IAEA) och är i enlighet med internationell praxis.

→ Nu genomförs första steget

I och med att SKB:s tillståndsansökningar har lämnats till myndigheten inleds det första steget i prövningsprocessen. Nu prövar myndigheten ansökningarna för att kunna rekommendera regeringen att tillstyrka eller avstyrka SKB:s ansökan. Granskningsprocessen beskrivs närmare i figur 1.

Även om den kommande granskningen bara är det första steget i processen är det ett viktigt steg. Det är det sista tillfället för ett brett samhälleligt engagemang, något som sker genom mark- och miljödombstolens tillståndsprocess, Strålsäkerhetsmyndighetens nationella remiss och det kommunala vetot för de två berörda kommunerna, Oskarshamn och Östhammar, som ger kommunerna möjlighet att ta slutlig ställning till lokaliseringen.

I det första steget fattas flera centrala beslut, bland annat kring

Figur 2. Den stegvisa prövningsprocessen.

metod- och platsval. Alla detaljer när det gäller uppförande och drift kommer inte att kunna redovisas i SKB:s ansökningar. Däremot måste SKB göra troligt att de kan uppföra och driva anläggningen så att de krav på strålsäkerhet som myndigheten ställer uppfylls. SKB ska även göra troligt att anläggningen kan uppföras på ett sådant sätt att säkerheten för ett i framtiden förslutet förvar blir tillräckligt hög. Strålsäkerhetsmyndigheten kommer därför att lägga stort fokus på centrala antaganden i analysen av den långsiktiga säkerheten.

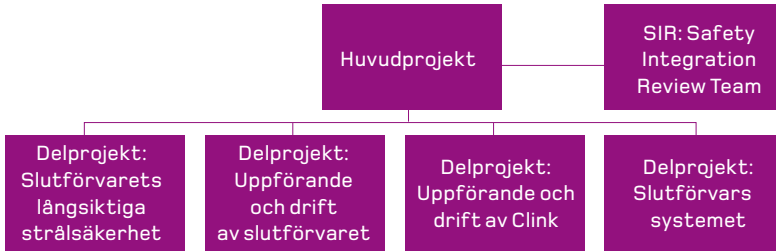
Följande steg i processen är mer fokuserade på uppförande och drift av anläggningarna. Det handlar i första hand om att SKB, i varje steg i uppförande- och driftfasen, måste visa myndigheten att de antaganden som ligger till grund för tillståndet fortfarande är relevanta. SKB ska också visa att genomförandet så långt har genomförts i enlighet med villkoren i tillståndet som företaget fick i det första steget.

→ Så arbetar myndigheten

För att kunna genomföra en omfattande granskning av SKB:s ansökningar har Strålsäkerhetsmyndigheten organiserat ett projekt som samlar experter från flera av myndighetens avdelningar.

Arbetet organiseras i ett huvudprojekt och fyra delprojekt. Huvudprojektet samordnar granskningsarbetet och ser till att delprojekten har rätt förutsättningar att planera, genomföra och följa upp sitt arbete med sakgranskningen.

SIR-gruppen utgör projektets kärna. Det är i denna grupp som informationsutbyte mellan delprojekten sker och här som gränsöverskridande frågor diskuteras och samordnas. I SIR hanteras strategiska vägval, liksom prioriteringar och inriktning på

Figur 3. Strålsäkerhetsmyndighetens projektorganisation.

granskningsarbetet. SIR-gruppen leds av projektledaren och består av delprojektledarna, sakkunniga inom kritiska områden, en kommunikatör och vid behov en jurist.

→ Nätverk av externa experter

Strålsäkerhetsmyndigheten och dess föregångare, SKI och SSI har under mer än 25 års tid följt SKB:s planer. Under dessa år har myndigheterna haft en egen forskningsbudget för att fristående kunna bygga upp det stöd man behöver i granskningen av SKB:s tillståndsansökningar. Detta har resulterat i ett nätverk av nationella men framför allt internationella experter som nu finns till myndighetens förfogande under granskningen.

När myndigheten anlitar externa experter läggs stor vikt vid att de är oberoende av kärnkraftsindustrin och att de inte har haft uppdrag från SKB eller Posiva (SKB:s finska motsvarighet) under de senaste två åren.

Genom att bygga upp kompetens både inom och utanför myndigheten står myndigheten i dag väl rustad inför granskningen och har inom ett antal kritiska områden tillgång till världsledande expertis fristående från industrin. Till granskningen av SKB:s ansökningar har Strålsäkerhetsmyndigheten genomfört en stor upphandling av experter som uppfyller myndighetens krav på kompetens och oberoende.

→ Internationell granskning

För att få en internationell förankring har Sverige bett OECD:s kärnenergi byrå Nuclear Energy Agency (NEA) om hjälp med att granska de delar av SKB:s ansökningar som handlar om den långsiktiga strål-

säkerheten samt plats- och metodval. NEA:s granskning kommer att utgöra ett komplement till myndighetens granskning och även vara ett viktigt underlag för involverade kommuner och andra intressenter. Granskningen finansieras av Sverige. NEA:s granskningsgrupp innehåller internationella experter utan koppling till SKB:s ansökan.

Inom ramen för granskningen genomförs en avslutande hearing där NEA:s experter frågar ut SKB kring kritiska områden som de har identifierat i sin granskning. Granskningens resultat publiceras på myndighetens webbplats när den är avslutad.

→ Andra aktörer

Förutom Strålsäkerhetsmyndigheten är en lång rad aktörer på olika sätt inblandade i frågan om slutförvaret. Deltagande organisationer finansieras via Kärnavfallsfonden för att följa slutförvarsfrågan.

→ Regeringen

Regeringen fattar beslut om Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) ska få tillstånd att bygga slutförvaret. Regeringen prövar ansökan mot miljöbalken och kärntekniklagen. Regeringen har gett Strålsäkerhetsmyndigheten i uppdrag att pröva SKB:s ansökan mot kärntekniklagen, medan mark- och miljödomstolen har fått i uppdrag att pröva ansökan mot miljöbalken. När myndigheten har prövat ansökan lämnas ett yttrande till regeringen, som använder myndighetens och mark- och miljödomstolens yttrande när de gör sin prövning av SKB:s ansökan. Innan regeringen ger SKB tillstånd att bygga inkapslingsanläggningen och slutförvaret ska Oskarshamns kommun respektive Östhammars kommun också ta ställning.

www.regeringen.se

→ Mark- och miljödomstolen

Mark- och miljödomstolen avgör miljö- och vattenfrågor med stöd i miljöbalken. Domstolen ska pröva SKB:s tillståndsansökan enligt miljöbalken. Slutförvarsansökan kommer att prövas av Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt i Stockholm.

www.domstol.se

→ Kommunerna

Oskarshamn och Östhammar är de två kommuner som berörs av SKB:s slutförvarsansökningar. SKB ansöker om en slutförvarsanläggning i Forsmark i Östhammars kommun och en inkapslingsanläggning i Oskarshamns kommun.

www.oskarshamn.se, www.osthammar.se

→ Kärnavfallsrådet

Kärnavfallsrådet (Statens råd för kärnavfallsfrågor) är en vetenskaplig kommitté under Miljödepartementet. Rådet har i uppgift att utreda frågor om kärnavfall samt om avställning och rivning av kärntekniska anläggningar samt att ge regeringen råd i dessa frågor.

www.karnavfallsradet.se

→ Kärnavfallsfonden

Kärnavfallsfonden är en statlig myndighet med huvuduppgift att förvalta inbetalade avgifter från kärnkraftsreaktorernas ägare. Avgifterna ska användas för att betala slutförvaringen av det använda kärnbränslet. Delar av Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet finansieras ur fonden liksom kommunernas slutförvarsarbete. Ideella organisationer kan också söka medel ur fonden för att följa frågan.

www.karnavfallsfonden.se

→ Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG)

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) är ett samarbete mellan Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen i Uppsala län, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Fältbiologerna och Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar (Oss). Föreningen startades 2004.

www.mkg.se

→ Miljörelsens kärnavfallssektariat (Milkas)

Miljörelsens kärnavfallssektariat (Milkas) är en ideell förening grundad 2004 av Folkkampanjen mot kärnkraft-kärnvapen och Miljöförbundet Jordens Vänner.

www.milkas.se

→ Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO)

Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO) är en ideell och politiskt obunden förening, öppen för alla. SERO bildades 1980.

www.sero.se

→ Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB)

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) är ett företag som ägs gemensamt av de svenska kärnkraftsföretagen. SKB bildades 1984 ur Svensk Kärnbränsleförsörjning AB (SKBF), som i sin tur bildats 1973 och ägdes av både svenska staten och kärnkraftsindustrin. SKB:s uppgift är att ta hand om allt radioaktivt avfall från kärnkraftverken. De ansvarar också för de anläggningar där avfallet förvaras i dag: det centrala mellanlagret för använt kärnbränsle (Clab) utanför Oskarshamn och slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark.

www.skb.se

Strålsäkerhetsmyndigheten har ett samlat ansvar för att samhället är strålsäkert. Vi arbetar pådrivande och förebyggande för att skydda människor och miljö från oönskade effekter av strålning, nu och i framtiden.

Följ Strålsäkerhetsmyndighetens granskning av SKB:s slutförvarsansökan på www.stralsakerhetsmyndigheten.se/slutforvar

Broschyren kan beställas i alternativa format som till exempel punktskrift eller daisy-format. Skicka e-post till registrator@ssm.se om du vill ha broschyren i ett alternativt format.

Strålsäkerhetsmyndigheten
Swedish Radiation Safety Authority

SE-171 16 Stockholm
Solna strandväg 96

Tel: +46 8 799 40 00
Fax: +46 8 799 40 10

E-mail: registrator@ssm.se
Web: stralsakerhetsmyndigheten.se